

OBLIKOSLOVNE DVOJNICE: POMOČ ALI OVIRA ZA JEZIKOVNE UPORABNIKE

Irena Orel

Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana
irena.orel @ff.uni-lj.si

DOI:10.4312/Obdobja.43.233-240

Prispevek s pragmatičnega vidika obravnava nekatere oblikoslovne dvojnice v sodobnih normativnih priročnikih (pravopisu in enojezičnem slovarju), ki v njih niso vedno poenotene. Preverjene bodo z rabo v oblikoslovnem korpusu in tudi diahrono utemeljene. S sproščeno pisno komunikacijo v sodobni standard vdirajo prvine iz neknjižnih jezikovnih zvrsti, zato pomenijo dvojnice dobrodošlo pomagalo za lažje doseganje jezikovne pravilnosti, če jih jezikovni uporabniki in svetovalci usvojijo.

slovenski pravopis, jezikovno normiranje, oblikoslovne dvojnice, jezikovna raba

This article applies a pragmatic approach to certain morphological variants in modern normative manuals (the normative guide and a monolingual dictionary), which do not always agree. They are checked by use in a morphological corpus and also justified from a diachronic perspective. Through relaxed written communication, elements from nonstandard language are introduced into the modern standard, and so variants are a welcome help for achieving linguistic correctness if they are acquired by language users and advisers.

Slovenian normative guide, language standardization, morphological variants, language use

1 Uvod

1.1 O pravopisnih dvojnica

Pravopisne dvojnice so odraz neenotne, neustaljene, spremenljive norme in dopuščajo jezikovnim uporabnikom svobodnejšo izbiro jezikovnih prvin. So diahrono in sinhrono: v oblikoslovju predstavljajo trajnejše sožitje med diahrono normiranimi oblikami, ki soobstajajo daljši čas in so zgodovinsko pogojene (npr. različne ohranjene ali nalikovne oblike iz prvotnih pregibalnih vzorcev v omejenem obsegu). Ker v zadnjih desetletjih v sodobni knjižni standard s sproščeno pisno komunikacijo množično vdirajo prvine nestandardnega, govornega jezika, uporabniki aktualno knjižno pravopisno normo vedno manj obvladajo oz. se je ne zavedajo (več). Dvojnice so (bile) tudi pokazatelj večpokrajinskosti, večnarečnosti, nedosledne rabe pisca, tudi prehodno stanje med uveljavljeno starejšo normirano obliko in govornjo

(nestandardno) jezikovno spremembo v širšem slovenskem prostoru, če jo normativisti glede na prevladujočo rabo sprejmejo.¹

Tipološko jih delimo:

- glede na vrednotenje oz. stopnjo normativnosti na enakovredne in neenakovredne, te pa na prednostne in neprednostne oz. nadrejene in podrejene;
- glede na pogostnost rabe na prevladujoče, pogost(ejš)e in redk(ejš)e.

Obe merili v slovenskih priročnikih nista soodvisni, saj pogostnost ne sovпада vedno z normo.²

- Glede na slogovno zaznamovanost so posamezne manj navadne oblike – zlasti v drugi izdaji *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* (v nadaljevanju SSKJ2) – opredeljene kot stilistične dvojnice.
- Glede na čas uveljavljanja so starinske, starejše, zastarevajoče ali pešajoče, aktualne ter novejše, prodirajoče, uveljavljajoče se, kar v priročnikih ni posebej označeno.
- Oblikoslovne dvojnice lahko razvrščamo tudi po kategorijah (npr. pri pregibnih besednih vrstah na končniško, številsko, spolsko variantnost, glede na (ne)podaljševanje osnove, kombinirajo se še z oblikoglasno in naglasno variantnostjo ipd.).

1.2 Nekatere dosedanje obravnave variantnosti v slovenskem prostoru

Dvojnice vključujejo različni prispevki, ki protistavljajo naravnost organskih idiomov abstraktnosti neorganskih na osnovi funkcionalnega pristopa praške šole in kasnejših raziskav, ki ugotavljajo, da večina jezikovnih sprememb prihaja iz govornega jezika in da stanje današnjega korpusnega jezikoslovja ne temelji na reprezentativnih podatkih³ (Černivec 2004: 21; Dobrovoljc, Jakop 2012).

Vpliv variantnega predpisa na jezikovno rabo je v posebnem prispevku s teoretičnega in analitičnega vidika (na več tipih dvojnične rabe) raziskala Dobrovoljc (2008), ki podaja ugotovitve praške šole o pomenu novih jezikovnih prvin kot dvojnic v »razvojni dinamičnosti norme« in o predpisovanju dvojničnih jezikovnih sredstev kot podpori za razvoj knjižne norme »do relativne (prožne) ustaljenosti in enotnosti« v sodobnosti (Dobrovoljc 2008: 84–85, 87 (po Jedlička 1978); 2013: 94). Merila za vrednotenje in označevanje oblikoslovnih dvojnic v pravopisih in razlagalnih slovarjih sta predstavili Černivec in Vranjek Ošlak (2022: 119). Ugotavljata dvojno (normativno-pogostnostno) in zato dvoumno vlogo kvalifikatorjev *in* ter *tudi*. Slednji kvalifikator ne pove, ali se dvojnica uveljavlja ali umika, zato predlagata ustrenejši

1 O normativistiki, postopkih normiranja po Danešu in njenih nalogah gl. Dobrovoljc, Jakop 2012: 15. Dobrovoljc (2013: 94) navaja po več tujih jezikoslovcih, da imajo jeziki »z mlajšo standardizacijsko prakso« večjo stopnjo nevariantnega standarda, kar le delno velja za slovenščino. O opredelitvi temeljnih pojmov, implicitnih in eksplicitnih normativnih informacijah in anketi potreb uporabnikov gl. Černivec 2024.

2 Černivec, Vranjek Ošlak 2022: 131, prim. tudi poglavje 1.2.

3 O omejeni uporabnosti korpusov za označevanje besedja v pravopisju prim. Weiss 2009: 411 idr.

sistem označevanja in ga ponazorita na oblikah lastnih imen moškega spola na *-a* (Černivec, Vranjek Ošlak 2022: 131–133).⁴

Ker rastoči novi *Pravopis 8.0* predloga najnovejšega oblikoslovnega opisa še ni objavil, ne bodo predstavljene načrtovane spremembe, so pa delno razvidne iz že vključenih primerov v eSP in eSSKJ. Aktualna kodifikacija je (nezadostno) opisana v pravilih v Uvodu v SP (Oblikoslovje).⁵

2 Empirični del

(Nesistematično) uvajanje dvojnic v normativnih priročnikih lahko predstavlja dvorezen meč: s kodifikacijo omogočajo jezikovnim uporabnikom njim bližjo izbiro in doseganje večje stopnje jezikovne pravilnosti; če pa le-ti ne poznajo aktualne norme⁶ in imajo eno od predpisanih dvojnic za nestandardno, so neučinkovite. Pri obravnavi aktualne variantnosti izbranih oblik smo si zastavili več raziskovalnih vprašanj:

- **norma in raba:** ali se vrednotenje dvojnic v (opisno-)normativnih priročnikih s Frana potrjuje tudi v aktualni rabi, tj. v *Slovenskem oblikoslovnem korpusu* (Sloleks 2.0 (v nadaljevanju SL));
- **usklajenost norme:** ali je pravopisna norma usklajena v celotni paradigmi pri strukturno podobnih oblikah in med priročnikoma (*Slovenski pravopis* (v nadaljevanju SP) 2001 oz. verzija 2003, SSKJ2 iz 2014 in novejša elektronske različice (eSP, eSSKJ), če so sestavki že dostopni na portalu Fran);
- **receptija norme pri uporabnikih (ustreznost dvojničnosti):** ali so jezikovni uporabniki seznanjeni z normiranimi oblikoslovnimi dvojnici v priročnikih.

Izbrane oblikoslovne dvojnice v SP (eSP) bodo primerjane glede na (ne)ujemalno normativno ali frekvenčno vrednotenje v SSKJ2 (eSSKJ) in z rabo označenih variant v korpusu SL, če je možno, tudi v nekaterih starejših slovarjih. V priročnikih so označene v slovarju v glavi ob iztočnici, če so v drugi osnovni slovnični obliki (npr. rod. ed.), večinoma pa v zaglavju, kjer so zapisane posebnosti ali celoten pregibalni vzorec, v e-slovarjih v posebnem zavihku Oblike in izgovor. Razvidne so tudi iz ponazarjalnega gradiva. Nenormativne dvojnice so ponekod označene s simboli, ki opozarjajo na neustrezno, prepovedano ali odsvetovano rabo (SP, Pravila: 6, § 23), kar pri obravnavanih dvojnicih pogrešamo. Poznavanje normativnosti dvojnic je bilo preverjeno pri študentih slovenistike in učiteljih pri strokovnem izpopolnjevanju.

4 Zapis in prikaz podatkov o jezikovni rabi v leksikalni bazi in spletnem slovarju obravnavata Gantar, Kosem 2013.

5 Zgodovinska obravnava dvojničnosti od Trubarja dalje (Logar 1976; Rigler 1977 v *Cerkovni ordningi*, v zgodovinskih slovarjih: (e)SSKJ16, Pohlín, Svetokriški, Pleteršnik idr.) je izpuščena. Za diahrono teoretično jezikoslovno osvetlitev in standardizacijo dvojnic v starejših obdobjih slovenskega knjižnega jezika gl. Dobrovoljc 2008: 85–87; 2013: 93–95; Ahačič 2009: 11, o označevanju oblikoslovnih dvojnic v pravopisih od 1899 dalje in v izdajah SSKJ Černivec, Vranjek Ošlak 2022: 120–127, o obvestilnosti v njih in v prihodnosti Dobrovoljc, Bizjak Končar 2011, v slovanskih slovarjih Černivec 2024.

6 »S kolektivno navado ali družbenim soglasjem raba postane norma« (Dobrovoljc, Jakop 2022: 16).

2.1 Samostalniki moškega spola

2.1.1

V rod. ed. je zgodovinsko pogojena omejena končniška dvojnica *-ú*, iz praslovanske (psl.) *u*-sklanjatve, ki je prešla na strukturno podobne samostalnike psl. *o*-sklanjatve s končnico *-a* (npr. *gradu*, *mostu*, *miru*, *prahu*, *strahu*).⁷ Sodobna norma večinsko upošteva obe, v različnem hierarhičnem razmerju:

- **enakovredna raba *-ú* in *-a*** v SP in SSKJ2 je izpričana pri: *glad*, *god*, *grad*, *lan*, *las*, *med*, *mir*, *most*, *plod*, *pot*, *prah*, *smrad*, *vrat*. Vendar SL enakovrednosti ne potrjuje v prid številčneje končnice *-ú*, kljub prevladujoči neknjižni rabi z *-a*: *gladu* 68, *glada* 13, *godu* 160, *goda* 104, *gradu* 22.062, *grada* 1031, *lanu* 880, *lana* 184, *medu* 10.055, *meda* 341, *miru* 40.852, *mira* 348, *mostu* 14.422, *mosta* 2528, *prahu* 18.352, *praha* 102, *smradu* 1447, *smrada* 62, *vratu* 17.084, *vrata* 182, pri *las* pa je le *lasa* (181), kar niso pravi podatki;⁸ *pota* 1415?,⁹ *potu* 731;
- ***-a* in *-ú***: *jez*, *zid* (≠ SL *jezu* 1571, *jeza* 159, *zidu* 11.269, *zida* 557);
- **neenakovredna raba *-ú* tudi *-a*** v SP in SSKJ2: *glas*, *pas*, *rod*, *sram*, *tat*, = SL *glasu* 13.944, *glasa* 4202, *pasu* 15.243, *pasa* 275, *rodu* 20.943, *roda* 3040, *sramu* 5337, *srama* 13, *tatu* 659, *tata* 264;
- **SP *-ú* tudi *-a*, SSKJ2 stil. *-a***: *dar*, *led*, *sad* (stil. 1. pomen 'užitni del rastline'), *sled*, *strah*, = SL *daru* 989, *dara* 270, *ledu* 9516, *leda* 503, *sadu* 310, *sada* 124?,¹⁰ *sledu* 3662, *sleda* 15, *strahu* 30.707, *straha* 160;
- ***a* tudi *-ú*** v obeh: *plod*, *plot*, *sat*, = SL *ploda* 1225, *plodu* 543, *plota* 737, *plotu* 32, *sata* 928, *satu* 36;
- **SP *-a* tudi *-ú*, SSKJ2 stil. *-ú***: *sin*, = SL rod. ed. *sina* 14.509, *sinu* 390, v tož. ed. pa le *sina*.

Komentar: Zaradi opazne pogostnosti končnice *-ú* v korpusu, ki se je ustalila kljub prevladujoči neknjižni rabi *-a*, bi bilo treba vrednotenje obeh oblik v sodobnih priročnikih revidirati.

2.1.2

Pri dvojnicah v im. mn. z enakovrednima in (ne)prednostnima končnicama *-je/-i* samostalnikov, ki osnovo končujejo na nezvočnike *-d*, *-t*, *-b* in *-f* (+ človeško, + živo le redko *medvedje*¹¹ in *golobje*): *ajdje*, *bratje* (tudi/stil. *brati*), *dedje* (in), *fantje*, *gospodje*, *gostje*, *grofje*, *judje*, *kmetje*, *očetje*, *pobje*, *sosedje*, *škofje*, *škratje* idr., od mednarodnih osnov le *maturantje* in *studentje*, se norma v glavnem ujema z rabo,

7 Omejitev določa tudi izrazna podoba (enožložnost v im. ed. in cirkumfleksiranost samoglasnika). Prim. Ramovš 1952: 38.

8 V Gigafidi pod *las* najdemo tudi rod. ed. *lasu*: od pregledanih 1.000 konkordanc od skupno 61.857 so štiri z rod. ed. *lasu* (npr. *analize lasu*) in v frazi *ne skriviti lasu*, rod. ed. *lasa* pa se trikrat nanaša le na samostalnik *laso -a* m, kar relativizira zanesljivost podatkov v SL.

9 V Gigafidi prevladuje *-u*, *-a* je večinoma im. mn. s ali rod. ed. m samostalnika *pot*.

10 Od navedenih 49 v Gigafidi je le 5 slovenskih v 1. pomenu.

11 SP *medvédi* **tudi** *medvédje* – v eSP sprememba v **in** glede na SL ni upravičena (*medvedi* 3468, *medvedje* 106).

-je pa je v SL številnejši pri *grof* (SL *grofje* 1939, *grofi* 381, v SP *grófi tudi grófje*, SSKJ(2) *grófi in grófje*, toda eSP predlaga: *grofje in grofi*) in *škof* (SL *škofje* 3003, *škofi* 743, SP in SSKJ2 *škofi in škofje*); -i prevladuje pri (starinsko) *ajd* (SL 135 : 14), ≠ SP, SSKJ2 *ajdi in ajdje*. V pravilih SP te dvojnice niso omenjene, v slovnici pa so (Toporišič 2000: 283).

Komentar: Normo je treba uskladiti z rabo.

2.2 Samostalniki ženskega spola

2.2.1

Samostalniki neohranjenih sklanjatvenih vzorcev so se uvrstili v 1. žensko sklanjatev in ohranili nekaj posebnosti: iz psl. *r*-sklanjatve normirani obliki *mater*, *hčer* v tož. ed., ki ju pogosto zborno in pisno zamenjujeta nestandardni nalikovni obliki *mati*, *hči/hčero* po im. ed. (v SL sta redki: npr. tož. ed. *hči* 10 %); iz psl. *ū*-sklanjatve normirane oblike tož. ed., posplošene tudi v im. ed. (*breskev*, *britev*, *bukev*, *cerkev*, *podkev*, *rakev*, *redkev*, *molitev*, *setev*, *žetev* ipd.), ki so področno v govorih nalikovno prevzele nenormativne sklonske oblike 1. sklanjatve (im. ed. *cerkva* ipd.) – izjeme s knjižnimi dvojnicami: *breskev* tudi *breskva*, enako *britev*, *bukev*, (SP *pokr.*, SSKJ2 *nar.*) *lokev*, *lagev* 'velika steklenica', *lestev*, *letev*.

Komentar: Na nestandardnost bi bilo treba v slovarju in pravilih eksplicitno opozoriti. Priročnika bi morala biti usklajena v vseh primerih in dodan opis v pravopisnih pravilih.¹² Pri *hči* bi morda dopustili katero od nestandardnih oblik (im. ed. *hčera*, tož. ed. *hči?*).

2.2.2

Knjižne podrejene dvojnice imajo še samostalniki psl. *i*-sklanjatve v daj./or. dv.: v SP le pri *nit*: *nit-ma* tudi *-ima*, z navedbo napačnega sklona: »daj., tož. dv. tudi nítima«, pri ostalih (*miš*, *kokoš*, *perut* ...) pa ne, kar ni navedeno v pravilih. SL nima dvojnic, le *-ma* (*nitma*). V slovnici (Toporišič 2000: 293) je variantnost navedena že v glavnem sklanjatvenem vzorcu *perut*, po katerem se sklanjajo »dvo-ali večzložne osnove z lahko izgovorljivim soglasniškim sklopom« (npr. na *-ost*) in »nekaj enozložnih« (*bol*, *sluz*, *nit*, *miš*, *smrt*, *čud*, *bit*, *škrl*).

Komentar: Ali je dvojničnost odpravljena, iz pravil ni razvidno. Da se ohranja samo v enem primeru, ni smiselno. Sprememba norme mora biti pojasnjena.

2.3 Osebni zaimki

Pri osebni zaimku za 3. osebo SP in SSKJ2 v rod./tož. dv. dovoljujeta neprednostno rabo množinskih oblik: SP: *njiju tudi njih*, star. *njú*; pri naslonski obliki le v rod. dv.: *ju/jih*, *jima*, *ju*, zgled (č) uvaja še obliko z dodanim števnikom *dva* (*Njiju dveh se nisem bal*); v SSKJ2 je množinska oblika možna tudi v mest. dv., v vseh treh sklonih pa je dodana še varianta s števnikom *dveh/dva*: rod. dv. *njiju tudi njih tudi njih dvéh*, stil. *njú*, tož. dv. *njiju tudi njih tudi njih dvá*, stil. *njú*, mest. dv. *njiju tudi*

¹² V SP (94, § 818) je navedeno le: »Samostalniki na -ev [-əu] se v ednini sklanjajo po vzorcu *bukev*: *bukev bukve -i bukev bukvi -ijo*.«

njih tudi *njih dvéh* tudi *njima* tudi *njima dvéma*, rod./tož. dv. *ju* in *jih*. Pri osebnih zaimkih za 1. in 2. osebo pa množinske oblike niso normativne (rod./tož. dv. *náju*). SL variantnost (po SP?) sicer označi v rod. dv. pri naglasni in naslonski obliki (*njiju/njih, ju/jih*), a za rabo množinskih oblik ni zadetkov (rod. dv. *njiju* 22.093, *njih* 0, *ju* 0?,¹³ *jih* 0), v tož. dv. pri naglasni obliki ni označene variantnosti: *njiju* 3791, *ju* 129.398, *jih* 0). V pravopisnih pravilih (100–101, § 870–873) o tem ni podatkov. V slovnici (Toporišič 2000: 306) so omenjene ob *njiju* v rod. dv. in mest. dv. *njih* (ne pa v tož. dv.?) in obe okrepjeni s števnikom.

Komentar: Neenotno in neuskaljeno uvajanje dvojnic v priročnika otežuje razvidnost norme in povzroča normativne zadrege,¹⁴ zlasti pri lektoriranju. Množinske oblike namesto dvojniskih tudi pri slovenistih niso uzaveščene kot normativne, saj se dvojina nalikovno krepi celo v mest. dv., sicer z drugačno prvotno dvojnisko obliko opuščanjem že v 16. stoletju (v *dvema slovarjema* : *pri njima*).

2.4 Glagol

Uporabniki imajo zadrege pri razločevanju standardne in nestandardne oblike v 2. in 3. os. dv. ter 2. os. mn. sedanjika brezpriponskega glagola *dati* in njegovih sestavljenk: v SP imajo sestavljenke poleg *-sta/-ste* enakovredne dvojnice *-ta/-te* (*do-/iz-/ob-/pre-/pri-/pro-/za-* *-dasta/-data, -daste/-date*), netvorjenka pa le prvotnejšo obliko *dasta, daste*. V SSKJ2 je pri *dati* in sestavljenkah v zaglavju kot posebnost navedena le 2. os. mn. (*daste; prodáste in prodáte*), 2. in 3. os. dv. pa ne. SP navaja pri *dati* celoten spregatveni vzorec, pri sestavljenkah pa vse dvojnične oblike: npr. »2. in 3. os. dv. dodásta in dodáta; 2. os. mn. dodáste in dodáte«. Študenti kot normativne/knjižne pri sestavljenkah večinsko (77 %) navajajo le *-ta/-te* (*prodate, dodate* ipd.), 50 % pa ima za normativne oblike *data/date*, za neknjižne pa *dasta/daste*. V SL je nestandardna raba redkejša: 2. os. dv. *dasta* 40, *data* 5, 3. os. dv. *dasta* 541, *data* 34, 2. os. mn. *daste* 1776, *date* 549. Pri sestavljenkah se dvojnica na *-sta/ste* v 3. os. dv. redko pojavlja: *dodasta* 5 (*-ta* 411), v 2. os. mn. *-ste* 131 (*-te* 3564); *prodasta* 5 (*-ta* 281), *-ste* 7 (*-te* 502); pri *izdati, pridati* ni dvojnice s *-s-*; pri *oddati* le v 2. os. mn. *-ste* 29 (*-te* 1146); pri *predati -sta/-ste* po 1 (*-ta* 136, *-te* 270) ipd.

Komentar: Pri dvojnica je treba preveriti rabo in ujemalno tudi pri *dati* uvesti neprednostno dvojnico *data, date*).

3 Sklep

Dvojnice kot neuniformno sredstvo določanja normativnosti so za uporabnike koristne, če so z njimi seznanjeni, so v normativnih priročnikih jezikovno utemeljene, usklajene in temeljijo na resničnih podatkih rabe. Neenotnost vključevanja in vrednotenja dvojnic v različnih normativnih virih povzroča zadrege pri usvajanju norme in določanju pravilne oblike. Zato je nujno sprotno poenotenje, povečanje

¹³ Rod. dv. *ju* se nahaja nesortirano pri tož. dv.

¹⁴ O tem gl. Dobrovoljc, Krek 2011; Černivec 2019.

obvestilnosti z opozorili na nestandardizirano rabo v slovarskih sestavkih, obliko-slovnem delu Uvoda v SP in SSKJ in v oblikovnem zavihku e-slovarjev.¹⁵

Viri in literatura

- AHAČIČ, Kozma, 2009: Infrastruktura slovenščine 1550–1758. Marko Stabej (ur.): *Infrastruktura slovenščine in slovenistike. Obdobja 28*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 11–17.
- AHAČIČ, Kozma (ur.): *Slovenske slovnice in pravopisi*, različica 1.0. www.fran.si/slovnice-in-pravopisi (dostop 2. 4. 2024).
- ČERMÁK, František, 2004: Prescriptivism, Variability and Stability. Erika Kržišnik (ur.): *Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem. Obdobja 22*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete. 19–25.
- ČERNIVEC, Manca, 2019: Normativna zadrega – izziv ali nerešljiva uganka?. *Platforma 1: zbornik študentk in študentov Podiplomske šole ZRC SAZU*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 132–156. <https://omp.zrc-sazu.si/zalozba/catalog/view/1894/7864/1045-1>.
- ČERNIVEC, Manca, 2024: *Normativnost v slovarjih slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. <https://omp.zrc-sazu.si/zalozba/catalog/view/2105/8616/2302>.
- ČERNIVEC, Manca, VRANJEK OŠLAK, Urška, 2022: Raba kvalifikatorjev »in« ter »tudi« na primeru oblikoslovnih dvojnic. Tina Lengar Verovnik, Urška Vranjek Ošlak (ur.): *Pravopis na zrnu graha: razprave o pravopisnih vprašanjih*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 119–135.
- DOBROVOLJC, Helena, 2008: Vpliv variantnega predpisa na jezikovno rabo (Šest let po izidu Slovenskega pravopisa 2001). Marko Jesenšek (ur.): *Od Megiserja do elektronske izdaje Pleteršnikovega slovarja*. Maribor: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti (Zora, 56). 84–109.
- DOBROVOLJC, Helena, 2013: Smernice jezikovne standardizacije v teoriji, izročilu in praksi. Andreja Žele (ur.): *Družbena funkcijskost jezika (vidiki, merila, opredelitve). Obdobja 32*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 93–99.
- DOBROVOLJC, Helena, JAKOP, Nataša, 2008: Specializirani pravopisni priročnik (Predstavitev izhodišč, zasnove, ciljev in vzorčnih redakcij). *Jezikoslovni zapiski XIV/1*. 85–101.
- DOBROVOLJC, Helena, BIZJAK KONČAR, Andreja, 2011: Vprašanja obvestilnosti sodobnega pravopisnega slovarja. Marko Jesenšek (ur.): *Izzivi sodobnega slovenskega slovaropisja*. Maribor: Oddelek za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta. 86–109.
- DOBROVOLJC, Helena, KREK, Simon, 2011: Normativne zadrege – empirični pristop. Simona Kranjc (ur.): *Meddisciplinarnost v slovenistiki. Obdobja 30*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 89–97.
- DOBROVOLJC, Helena, JAKOP, Nataša, 2012: *Sodobni pravopisni priročnik med normo in predpisom*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:doc-4RL88EBS>.
- Fran: *slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU*, 2014–, različica 8.0. www.fran.si (dostop 8. 5. 2024).
- GANTAR, Polona, KOSEM, Iztok, 2013: Beleženje in prikazovanje podatkov o jezikovni rabi: od leksikalne baze do spletnega slovarja. Andreja Žele (ur.): *Družbena funkcijskost jezika (vidiki, merila, opredelitve). Obdobja 32*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 133–139.
- GLIHA KOMAC, Nataša idr., 2015: *Koncept novega razlagalnega slovarja slovenskega knjižnega jezika*. Elektronska knjiga. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. https://www.fran.si/179/novi-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika/datoteke/Potrjeni_koncept_NoviSSKJ.pdf.
- LEVEC, Fran, 1899: *Slovenski pravopis*. Dunaj: Cesarsko kraljeva zaloga šolskih knjig.

¹⁵ V novem eSSKJ in eSP bo premišljeno rešeno tudi opredeljevanje dvojnic (prim. Gliha Komac 2015 in Černivec 2024), a je tudi v vmesnem času potreben ozir na uporabnike.

- LOGAR, Tine, 1976: Glasoslovne in oblikoslovne variante v jeziku Trubarjeve *Cerkovne ordninge*. Helga Glušič (ur.): *XII. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Zbornik predavanj*. Ljubljana: Filozofska fakulteta. 17–25.
- RAMOVŠ, Fran, 1952: *Morfologija slovenskega jezika*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- RIGLER, Jakob, 1977: Problematika glasoslovnih in oblikoslovnih variant v Trubarjevi *Cerkovni ordningi*. *Slavistična revija* XXIII/4. 465–490.
- Sloleks 2.0: Slovenski oblikoslovni leksikon*, 2019. <https://viri.cjvt.si/sloleks/slv/>.
- TOPORIŠIČ, Jože, 2000: *Slovenska slovnica*. Četrta, prenovljena in razširjena izdaja. Maribor: Založba Obzorja.
- WEISS, Peter, 2009: Slovensko pravopisje in korpusi. Marko Stabej (ur.): *Infrastruktura slovenščine in slovenistike. Obdobja 28*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 409–412.

Prispevek je nastal v okviru raziskovalnega programa št. P6-0215, ki ga je sofinancirala ARRS.